

POSTANOWIENIE

Dnia 1 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik

w sprawie **G. M.**

uniewinnionego od popełnienia czynu z art. 197 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 1 lutego 2024 r.,

wniosku pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej K. S.

o wyłączenie SSN Anny Dziergawki od udziału w sprawie II KK 540/23,

na podstawie art. 41 § 1 i art. 42 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

wyłączyć SSN Annę Dziergawkę od udziału w sprawie II KK 540/23.

UZASADNIENIE

Zarządzeniem Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej z dnia 9 listopada 2023 r. SSN Annie Dziergawce przydzielono do rozpoznania kasację wywiedzioną przez pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej K. S. od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 6 grudnia 2022 r., IX Ka 1333/22. Sprawę tę zarejestrowano pod sygnaturą II KK 540/23. W dniu 23 listopada 2023 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej o wyłączenie od udziału w sprawie SSN Anny Dziergawki. We wniosku tym podniesiono, że droga zawodowa Sędzi Anny Dziergawki, jej publicznie prezentowane poglądy „oparte na wierze katolickiej” oraz fakt, że powołana została na urząd sędziego

Sądu Najwyższego z rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w wyniku nowelizacji ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., w zestawieniu z charakterem sprawy („oskarżycielka prywatna była osobą pracującą seksualnie”) powodują, że naruszone zostanie prawo strony do rozpoznania jej sprawy przez niezależny i bezstronny sąd ustanowiony ustawą.

Opisany wniosek przydzielony został do rozpoznania sędziemu SN Adamowi Rochowi. Sąd Najwyższy, orzekając w składzie jednoosobowym, postanowieniem z dnia 8 grudnia 2023 r. odmówił wyłączenia SSN Anny Dziergawki. W dniu 12 grudnia 2023 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek o wyłączenie SSN Adama Rocha od rozpoznania wniosku o wyłączenie SSN Anny Dziergawki. W opisanej sytuacji procesowej Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 20 grudnia 2023 r. wniosek o wyłączenie SSN Adama Rocha pozostawił bez rozpoznania.

W dniu 19 grudnia 2023 r. do Sądu Najwyższego wpłynął kolejny wniosek pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej o wyłączenie SSN Anny Dziergawki od udziału w opisanej sprawie kasacyjnej, w którym odwołano się do okoliczności leżących u podstaw wniosku pierwotnego. W piśmie tym wskazano także, że wniosek został ponowiony, ponieważ poprzedni został rozpoznany przez SSN Adama Rocha, który podlegał wyłączeniu od jego rozpoznania, bowiem ten Sędzia także został powołany na urząd sędziego Sądu Najwyższego w wyniku rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie ustawy z 8 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W pierwszej kolejności, wobec treści art. 41a k.p.k., rozważyć należy kwestię możliwości merytorycznego rozpoznania ponownego wniosku o wyłączenie SSN Anny Dziergawki. Wskazany przepis stanowi, że wniosek o wyłączenie sędziego oparty na tych samych podstawach faktycznych co wniosek wcześniej rozpoznany pozostawia się bez rozpoznania. Rzecz jednak w tym, że pierwotny wniosek został rozpoznany przez Sąd Najwyższy z udziałem sędziego Adama Rocha, który również został powołany na urząd sędziego Sądu Najwyższego w wyniku rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie ustawy z 8

grudnia 2017 r. Z bogatego orzecznictwa Sądu Najwyższego, odwołującego się do obowiązującej i mającej moc zasady prawnej uchwały trzech Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/2020) oraz uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, a także orzecznictwa trybunałów europejskich wynika, że orzeczenie wydane z udziałem sędziego Sądu Najwyższego powołanego na ten urząd w wyniku rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie ustawy z 8 grudnia 2017 r. dotknięte jest bezwzględną przyczyną odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., a w konsekwencji nie zostało wydane przez niezależny i bezstronny sąd ustanowiony ustawą.

W świetle powyższych uwag postanowienie z 8 grudnia 2023 r., którym odmówiono wyłączenia SSN Anny Dziergawki nie może być brane pod uwagę, co oznacza, iż przepis art. 41a k.p.k. nie stanowi przeszkody w rozpoznaniu ponowionego wniosku pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej.

Jak trafnie wywiedziono w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2023 r. w sprawie IV KK 279/23 „przepis art. 41 k.p.k. należy interpretować mając w polu widzenia szczególnie aspekt gwarancyjny instytucji wyłączenia sędziego, tj. szerzej niż tylko w aspekcie istnienia obaw o stronniczość konkretnego sędziego; mianowicie słuszne jest również baczenie na konieczność zapewnienia stronie postępowania karnego dostępu do niezależnego i bezstronnego sądu. W takim razie wykładnia wspomnianego przepisu może dopuszczać także sądową kontrolę, czy w danej sprawie nie zachodzi obawa naruszenia standardu niezależności i bezstronności sądu gwarantowanego przez art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 EKPC. Jak to zaznaczono w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2022 r., V KO 37/22, celowe może być posłużenie się przewidzianą przez ustawodawcę instytucją procesową minimalizującą, albo znoszącą takie zagrożenie w sprawie, która dopiero ma zostać rozpoznana przez sąd. Konsekwentnie, jak w tymże postanowieniu, również m.in. w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, nie tracąc z pola widzenia faktu wydania w dniu 20 kwietnia 2020 r. przez Trybunał Konstytucyjny wyroku w sprawie

U 2/20, należy opowiedzieć się za aktualnością mającej moc zasady prawnej i wiążącej każdy skład Sądu Najwyższego uchwały składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (zob. także postanowienia SN z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21, i z dnia 29 września 2021 r., V KZ 47/21). W jej pkt 1. stwierdzono, że >>nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (...) zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3)<<. Należy również, potwierdzając myśl o związaniu sądów krajowych interpretacją EKPC przyjętą przez Europejski Trybunał Praw Człowieka, przywołać – podobnie jak we wspomnianych judykatach Sądu Najwyższego – wyrok tego Trybunału z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (skarga nr 43447/19), w którym stwierdzono, że z uwagi na udział w procesie powoływania w Polsce sędziów takiego organu, jakim jest Krajowa Rada Sądownictwa w składzie ukształtowanym nowelą z 2017 r. (w efekcie czego organ ten nie jest niezależny od władzy wykonawczej i ustawodawczej) – osoba powołana na urząd sędziego orzekając w określonej sprawie nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC. Celowe będzie nadmienić, że tak postanowienie V KO 37/22, jak i uchwałę I KZP 2/22 Sąd Najwyższy podjął po wydaniu w dniu 10 marca 2022 r. przez Trybunał Konstytucyjny wyroku w sprawie K 7/21, dotyczącego zgodności z Konstytucją RP art. 6 ust. 1 EKPC. W pkt 2. wymienionej uchwały zanegowano spełnianie standardu bezstronności przez sędziego Sądu Najwyższego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r., a w uzasadnieniu wskazano, że >>jako bezskuteczną i sprzeczną z prawem Unii postrzegać należy praktykę Trybunału Konstytucyjnego, której skutkiem miałyby być ograniczenie prawa sądów do badania bezstronności sędziów i należytej obsady sądów, w tym w oparciu o normy art. 41 k.p.k. oraz art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.<<”.

Zważywszy, że SSN Anna Dziergawka została powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego w wyniku rekomendacji udzielonej przez Krajową Radę Sądownictwa w składzie ukształtowanym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. (Dz. U. z 2018 r., poz. 3) zasadność wniosku o jej wyłączenie od udziału w rozpoznaniu opisanej sprawy kasacyjnej jest oczywista. W tej sytuacji całkowicie zbędne jest odnoszenie się do poczynionej we wniosku próby łączenia światopoglądu sędziego z zagrożeniem dla bezstronności w rozpoznaniu konkretnej sprawy.

Kierując się powyższym, orzeczono jak na wstępie.

[PGW]

[ał]